

**למי שייכים כספי הפיצויים שבקרו הפנסיה?
פסק דין "הפניקס"**

אזרד יורם - יועץ מס ופרישה ושכר

הרב קוק 8 ירושלים

טלפון 02-5357477

www.poresh.co.il

ניתוח והבנת פסק הדין

- במשך שנים לא התקבלו פסקי דין חד משמעיים באשר לדרך בה יש לנהוג מבחינה פרקטית בכספים שנצברו לזכות עובד כחלק מההסדר הפנסיוני שלו ולאחר שהתפטר מרצונו.
- פסק הדין בתיק עש"א 23659/05/12 הפניקס חברה לביטוח נ' מדינת ישראל באמצעות משרד האוצר קובע חד משמעית ותקדימית
- שכספי פיצויים שהופרשו לקרן פנסיה של עובד שהתפטר מרצונו, שייכים לו ורק לו.

מהו סעיף 26 לחוק פיצויים?

סכומים ששולמו במקום פיצויי פיטורים לפי סעיף 14, או שהופקדו לפי סעיף 20 או לפי סעיף 21, או ששולמו לקופת גמל לתשלום פיצויי פיטורים או ששולמו או שהופרשו לקופת גמל לקצבה

אינם ניתנים להחזרה, להעברה, לשעבוד או לעיקול

הוראה זו לא תחול על סכום ששולם או הופקד כאמור בעד עובד שבינתיים חדל לעבוד בנסיבות שאינן מזכות אותו בפיצויי פיטורים, אלא אם הסכום מיועד גם לביטוח קצבה ולא נקבע בהסכם קיבוצי או בהסכם אחר שהוא ניתן להחזרה או להעברה

מה קרה בתאריך 1/1/2008 – תיקון 3

- כזכור, החל בינואר 2008, משחקות במגרש הפנסיוני שתי קופות גמל אישיות הפתוחות להפקדות שוטפות: "קופת גמל משלמת לקצבה" ו"קופת גמל לא משלמת לקצבה". שתי הקופות מוגדרות כ"קופת גמל לקצבה".

בקופות הגמל האישיות לפיצויים שפעלו בשנת 2007, כספים שהיו מופקדים בשל שנות המס שקדמו לשנת המס 2008 ימשיכו גם להבא לקבל אישור ככספים המופקדים בקופות גמל אישיות לפיצויים.

אז מה דין הכספים לאחר תיקון 3

- בקופות הגמל האישיות לפיצויים שפעלו בשנת 2007, כספים שהיו מופקדים בשל שנות המס שקדמו לשנת המס 2008 ימשיכו גם להבא לקבל אישור ככספים המופקדים בקופות גמל אישיות לפיצויים.
- המהפך הפנסיוני של ינואר 2008 נוגע לעניין סעיף 26 לחוק פיצויי פיטורים ולאפשרות החזרת כספי פיצויים למעביד,
- מאחר שכל קופות הגמל האישיות בהם מופקדים רכיבי פיצויים שוטפים כיום, הן קופות בהן סכום הפיצויים "מיועד גם לביטוח קצבה".

איך כל זה התחיל ומה הוביל את בית המשפט לפסיקתו?

- גב' טובה אפק הייתה מבוטחת בחברת הביטוח "הפניקס" בפוליסה לביטוח מנהלים, כאשר בעלת הפוליסה, חברת "חיי שרה בע"מ" המנהלת בית אבות, הייתה מעסיקתה של המבוטחת בכל תקופת הפוליסה.
- גב' אפק כהנה כמנהלת בחברה, והייתה בעלת מניות, יחד עם בעלה, בשיעור של 42% מהון מניות החברה

המשך תיאור המקרה

- ביום 30.6.02 פוטרה גב' אפק מעבודתה כמנהלת בחברה, ועם פיטוריה הגישה למעסיקה דרישה לתשלום פיצויי הפיטורין.
- לאחר שדרישה זו לא נענתה, הגישה גב' אפק תביעה נגד המעסיקה **בבית הדין לעבודה** בחודש נובמבר 2002 בתיק ע"ב 8671/02.
- ביום 17.12.02, פנתה לחברת "הפניקס" חברת "בית אבות חיי שרה בע"מ", שהיא חברה משפחתית וקשורה למעסיקה של גב' אפק

המשך

- החברה ביקשה מהמבטחת שכספי הפיצויים שנזקפו אצלה בגין עבודתה של גב' אפק יוחזרו למעסיקה, היות והיא אינה זכאית לקבל פיצוי פטורים.
- לבקשה צירפה החברה טופס הצהרה וסעיף שיפוי, לפיו במקרה של דרישת כספי הפיצויים מהעובדת או מרשות כלשהי, תהיה החברה אחראית לתשלום מבחינה משפטית וכספית.
- עשרה ימים לאחר מכן העבירה חברת ביטוח הפניקס את כספי הפיצויים למעסיקה, חברת חיי שרה בע"מ.

מה עשתה גברת אפק ?

- גב' אפק פנתה להפניקס בבקשה לפדות את הפוליסה, וקיבלה תשובה כי הכספים הוחזרו למעסיקה ועליה לפנות אליה כדי לקבלם.
- עם קבלת תשובה זו הגישה גב' אפק למשיבה תלונה נגד הפניקס בגין העברת כספים למעסיקה ללא המסמכים הנדרשים בחוק ואף לא הודיעה לה על העברת הכספים.

התערבות המפקח על הביטוח

- המפקח על שוק ההון והביטוח במשרד האוצר החליט ביום 28/3/12 בעקבות תלונתה של גב' אפק כי על הפניקס לשלם לגב' אפק את כספי הפיצויים שנצברו לטובתה בפוליסה, למרות שכבר העבירה את מלוא הכספים למעסיקה.
- חברת הפניקס לא ויתרה והגישה ערעור לבית המשפט המחוזי על החלטת המפקח על שוק ההון.

מה קבע בית המשפט

- בית המשפט דחה את הערעור
ופסק לטובת גב' אפק מהנימוקים
הבאים:

להלן הנימוקים-בית המשפט

- לפי סעיף 26 א' לחוק פיצויי פיטורים, הכספים שהופרשו לפיצויי פיטורין אינם ניתנים להעברה, אלא במקרה בו העובד חדל לעבוד בנסיבות שאינן מזכות אותו בפיצויי פיטורים.
- הפניקס שחררה את הכספים לידי המעסיקה בהסתמכות על כתב השיפוי בלבד.
- לא הוצגו אסמכתאות מהן ניתן ללמוד שהיא נקטה בפעולות נוספות על מנת לוודא כי אכן מדובר בנסיבות שאינן מזכות את גב' אפק בפיצויי פיטורים,
- לא ידעה את גב' אפק באשר לפנייתה של בית אבות חיי שרה בע"מ לקבלת הפיצויים.

המשך הנימוקים

- הפניקס לא הייתה אמורה להסתמך על כתב השיפוי בלבד, ומשעה שעשתה כן, נטלה על עצמה את הסיכון שיתברר במועד מאוחר יותר כי מדובר בנסיבות שאינן מאפשרות את העברת פיצויי הפיטורים למעסיקה.
- לפי החלטת בית המשפט, שחרור הכספים על סמך הצהרת המעסיק בלבד מהווה הפרת חובת תום הלב, וחובות הזהירות והנאמנות.

המשך נימוקים

- נטל ההוכחה שהמבוטחת ידעה על שחרור הכספים בעת שאלו שולמו למעסיק מוטל על הפניקס.
- על החברה המבטחת להוכיח עוד שהעובדת המבוטחת אכן פוטרה בנסיבות שאינו מזכות אותה בפיצויים. החברה לא הרימה את הנטל.
- הפניקס העבירה את הכספים למעסיקה על סמך פנייתה של חברה עם שם דומה אך אינה בעלת הפוליסה ולה אישיות משפטית אחרת. לדעת בית המשפט זה מצביע על התנהלות לקויה של החברה המבטחת.

לסיכום

- הפניקס לפי פסיקתו של בית המשפט פעלה בניגוד להוראות הברורות של סעיף 26 לחוק פיצויי פיטורים בו נקבע כי סכומים ששולמו לקופת גמל לתשלום פיצויי פיטורים, "אינם ניתנים להחזרה, להעברה לשעבוד או לעיקול; הוראה זו לא תחול על סכום ששולם או הופקד כאמור בעד עובד שבינתיים חדל לעבוד בנסיבות שאינן מזכות אותו בפיצויי פיטורים".

מה ניתן ללמוד מכך ?

- בכל מקרה של סיום עבודה יש לבדוק האם בכלל המעסיק יכול לבקש חזרה את כספי הפיצויים
- סעיף 26 הינו סעיף מגן על כספי הפיצויים של העובד
- כיום כל המסלולים הם למסלול קצבה ולכן סעיף 26 יותר רלוונטי

תודה רבה על ההקשבה

- יורם אזרד – ראש תחום מיסוי
- נייד- 052-2808345

- אתר- www.poresh.co.il
- משרד : הרב קוק 8 ירושלים